

המסורה המצֻרֶפֶת למקרא ותפקידיה
לאור גילויים חדשים

פרופ' יוסף עופר

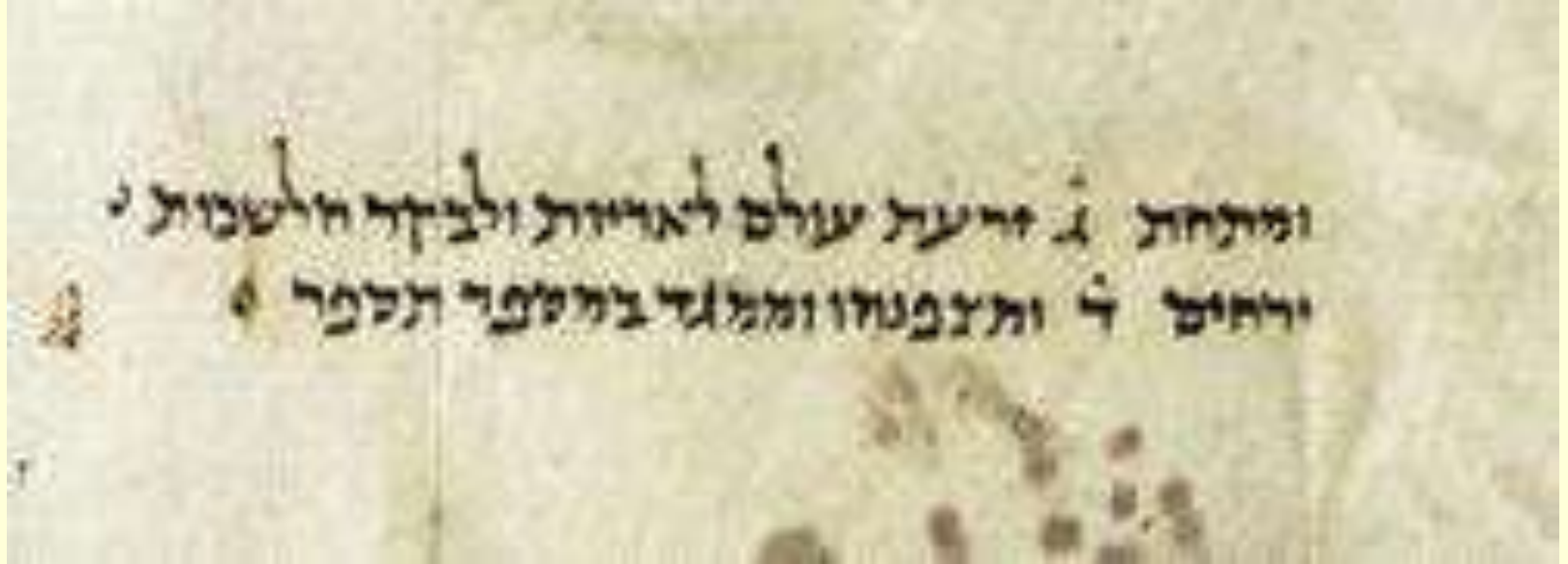
ז' באב תשע"ט – ימי העיון בתנ"ך – מכללת הרצוג

כָּל הַיּוֹם וַיִּבְנוּ כְּתִיבֵיךָ שְׁמֵךְ
וְלִיּוֹסֵף אֵמֵר מְבַרְכֵת
וְהָיָה אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂמֵלֵךְ מִפְּנֵי
וּמִתְּהוֹם רִבְעֵת וַיִּקְוֶה וּמִצְרַיִם
תִּבְוֹשֶׁת שְׂמֵךְ וּמִצְרַיִם וְגַם
וּבְחֵי וַיִּמְרֹאֵשׁ הַדָּרִי קָדֵם
וּמִצְרַיִם וְגַם עֲשֵׂת עוֹלָם וּמִצְרַיִם
אֶרֶץ וּמִלֵּאָה וְרִצּוֹן שְׂמֵךְ
סִנְיָה וְתִבְוֹשֶׁת וְרִצּוֹן וְיִסְרָאֵל

ב
י
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט
י
יא
יב
יג
יד
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט

ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט

יְרַחֵם ד'

ותצפנהו

וממגד

במספר

תספר

שמות ב, ב

דברים לג, יד

איוב ג, ו

איוב לט, ב

"מן ראשה דסיפרה עד ויהי ככלתו לדבר אל שאול
 יונתן בר מן ב' יהונתן עברים מעצור. ומן ויהי ככלתו
 עד סופה דסיפרה דכותהון יהונתן בר מן חד יונתן
 וידבר שאול".

יונתן	יהונתן	
השאר	2	מתחילת ספר שמואל עד שמ"א יח, א
1	השאר	משמ"א יח, א עד סוף ספר שמואל

Ps. 18, 8.	ותגעש ותרעש • דתהלי	ומוסדי
Job 39, 5.	מי שלח פרא חפשי	ומסרות
Lev. 18, 21.	לא תתן להעביר למלך	ומזרעך
Num. 19, 21.	מי הנדה	ומזהי ¹⁾
2 S. 4, 8.	ויבאו את ראש איש בשח	ומזרעו
Job 12, 21.	שופך בוו על נדיבים	ומזיח
Dan. 1, 3.	ויאמר המלך לאשפנו	ומזרע
Gen. 4, 4.	והבל הביא גם הוא	ומחלבהן
Ex. 32, 19.	ויהי כאשר קרב	ומחלת
Jud. 5, 26.	ידה ליתד תשלחנה	ומחצה
1 Reg. 8, 35.	בהעצר שמים • דמלכי	ומחטאתם ²⁾
Ps. 51, 4.	הרבה כבסני	ומחטאתי
Prov. 3, 14.	כי טוב סחרה	(ומחרוץ
Jes. 29, 18.	ושמעו ביום ההוא	ומחשך
Job 5, 22.	לשר ולכפן תשחק	ומחית
Est. 3, 7.	בהדש הראשון	ומחדש
Lev. 25, 35.	וכי ימוך אחיך	ומטה
Zach. 10, 1.	שאלו מה' מטר	ומטר

א"ב מן חר חד ומ' ברי' תיבות' ולי' דכותהון וסו'

Ein alphabetisches Verzeichniss von einmal vorkommenden Wörtern, die mit 'ומ' anfangen.

ומאו באתי אל פרעה	ומאו	Ex. 5, 23.
כה אמר ה' אל דרך	ומאתות	Jer. 10, 2.
כל רעיך תרעה רוח	ומאהביך	Jer. 22, 22.
אשר תאכלנו במשקול	ומאכלך	Ez. 4, 10.
ויבוא אל הגוים	ומארצו	Ez. 36, 20.
ויהיו מאשרי העם	ומאשריו	Jes. 9, 15.
והיה ביום ההוא	ומאני	Jes. 11, 11.
ושמעו ביום ההוא	ומאפל	Jes. 29, 18.
למה תאמר יעקב	ומאלהי	Jes. 40, 27.
אשר החזקתיך	ומאציליך	Jes. 41, 9.
על כן יזבח לחרמו	ומאכלו	Hab. 1, 16.
הצילני מפעלי און	ומאנשי ¹⁾	Ps. 59, 3.
חטאת פימוי • ב' בפר'	ומאלה	Ps. 59, 13.

בעזרת שוכן מעלה. אכתוב מסורת הגדולה:

Ps. 74, 4.	שאנו צורדיך בקרב מוערך	ואחחם
Job. 21, 29.	הלא שאלחם עוברי דרך	ואחחם
Hos. 14, 5.	ארפא משוכחם	אחבם
Ps. 119, 187.	שמרה נפשי עדותיך	ואחבם
1 Chr. 2, 15.	אצם הששי דויד השביעי	אצם
1 Chr. 2, 25.	ויהיו בני ירחמאל בכור	ואצם
1 Chr. 4, 11.	וכלוב אחי שוחה הוליד	אשתון
1 Chr. 4, 12.	הוליד אח בית רפא	ואשתון
1 Chr. 7, 7.	ובני בלע אצבון ועוי	אצבון
Gen. 46, 16.	ובני גר שוני ואצבון	ואצבון
Jer. 18, 2.	קום וירדת בית היוצר	אשמיעה
1 S. 9, 27.	המה יורדים בקצה העיר	ואשמיעה
Reg. 5, 23.	עבדי יודו מן הלכנן	אשימם
Deut. 1, 13.	הבו לכם אנשים	ואשימם
Job. 31, 36.	אם לא על שכמו	אשאנו
Jer. 10, 19.	אוי לי על שבירי	ואשאנו
Gen. 27, 26.	יעברוך עמים	ארריה
Num. 24, 9.	כרע שכב כארי	וארריה
Prov. 16, 17.	טוב ארוחת ירק	אכוס
Jes. 63, 6.	עמים באפי ואשכרם	ואכוס
1 Chr. 2, 29.	ושם אשת אבישור	אבישור
1 Chr. 2, 28.	ויהיו בני אונם שמו	ואבישור

1.

אלפא ביתא מן חר וחר חר א' וחר וא' וליח דכותהון.

5 Alphabetisches Verzeichniss von Wörtern, die nur zwei Mal in der heiligen Schrift vorkommen, ein Mal ohne und ein Mal mit Waw am Anfang.

ותקם חנה אחרי אכלה	אכלה	1 S. 1, 9.
ויאמר יעקב אל אביו אנכי	ואכלה	Gen. 27, 19.
לאל סלעי למה שכחתני	אומרה	Ps. 42, 16.
ויאמר יוסף אל אחיו ואל	ואמרה	Gen. 45, 31.
עובה יתמוך אני אחיה	אהיה	Jer. 49, 11.
דאו עתה כי אני אני הוא	ואחיה	Deut. 32, 39.
ויאמרו איש אל אחיו אכל	אשמים	Gen. 42, 21.
ויתנו ידם להוציא נשיהם	ואשמים	Esr. 10, 19.
והלכו בניו ועשו משתה	אחיתיהם	Job. 1, 4.
צרויה ואביגיל ובני צרויה	ואחיתיהם	1 Chr. 2, 16.
ושמו את שמי על בני	אכרבים	Num. 6, 26.
ויאמר יוסף אל אביו	ואכרבים	Gen. 48, 9.
אמרתני אעלה בחמר	אחזה	Cant. 7, 8.
כי המגיד לי לאמר הנה	ואחזה	2 S. 4, 10.
לדוד ברוך ה' צורי	אצבעותי	Ps. 144, 1.

ד"ר דוד לייאנס

המסורה המצרפת, דרכיה וסוגיה
על-פי כתב-יד קהיר של הנביאים

כתב-יד הנביאים מקהיר, שמ"ב כב

אלין משמשין ומא ושאר קריה חלוף להון וכל חד וחד לית דכותה

וישלחח
 וידאו אפקים
 בעעת יחזה משמתי חאפיו
 וישלחמדרוס יקח
 ומשני ממיס רבים
 משנאו ביאמיז ממע
 והי יחזה משעו לי
 יחלעני כי חפצבי
 כבודי וישיב לי
 ודארשעתי מאודה
 וחקתני לא אסור ממעה
 ואשתמרה מעוני
 ובדני לנעמי
 ויהי תמים לו
 וישבי יחזה לו בעדקת
 עס חסוד תתוסר

ויהי שש ושש עשרים וארבע מספר
 וגם הוא ילד להרמה יחרף את ישראל ויחזו
 יחננו בשמע אחי דוד את ארבעת אלה
 ילדו להרמה כגתו ויפלו ביד דוד וביד עבדיו
 וידבר דוד ליהוה את דברי השירה הזאת
 ביום העז ליהוה אתו מבקבל אביו ומבפ שאו
 ויאמר יהוה סלע ומצדתי
 ממלטי
 אלהי עזרי אכסהבו
 מגע וקרן ישעי
 משגי ומנוסי
 משעי מחמס תשעני
 ומאיבו אושעי
 מהלל אקר איהוה

164
 יא
 יב
 יג
 יד
 טו
 טז
 יז
 יח
 יט
 כ

לפי שטח
השטח

לפי שטח
השטח

נמצא

נמצא

נמצא

נמצא

נמצא

נמצא

נמצא

נמצא

נמצא

נמצא

א"כ סן כ' ב' וחזיהון חרין לישנן וסיס'

Ein alphabetisches Verzeichniß von Wörtern, die zwei Mal vorkommen in gleicher Form aber in verschiedener Bedeutung.

ואני שלטח התצים	אֹרֶה	1 S. 20, 20.
אחכם ביד אל	אֹרֶה	Job 27, 11.

המסורה המצרפת ככלי עזר לפרשנות

2 Reg. 4, 39.	ויצא אחד אל השדה	אֹרֶחַ	1
Jes. 26, 19.	חיו סחין נבלתי	אֹרֶחַ	
Deut. 32, 27.	לולי כעם אויב	אֹנֶר	
Prov. 20, 1.	דברי אנוך בן יקה	אֹנֶר	
Jes. 17, 6.	ונשאר בו עללות	אֹסִיד	6
Hex. 4, 7.	כרכם כן חסאו לי	אֹסִיד	
Gen. 48, 7.	ואני כבאי ספרן	אֹפְרָה	
1 Cor. 2, 19.	וחסת עוזבת ויקח	אֹפְרָה	
1 S. 28, 6.	ישאל שאל כה'	אֹפְרָה	
Jes. 24, 14.	על כן בארים כברו ה'	אֹפְרָה	
Ex. 16, 11.	מי כפכה באלם ה'	אֹפְרָה	
Jes. 67, 5.	הנחמים באלים	אֹפְרָה	
Gen. 39, 12.	וחתפשהו בכנרו	אֹפְרָה	
Ex. 21, 8.	אם רעה כעיני ארניה	אֹפְרָה	
Lev. 13, 43.	או בשחי או בערב	אֹפְרָה	
Prov. 7, 9.	בנשף בערב יום באישון	אֹפְרָה	
1 Reg. 6, 38.	וכשנה האתח עשרה	אֹפְרָה	
Job 40, 20.	כי כול הרים ישאו לו'	אֹפְרָה	
Num. 33, 25.	ויסע סתודה	אֹפְרָה	
Pa. 68, 27.	ברכו אלהים	אֹפְרָה	
Deut. 8, 14.	לא תנסו את ה' אלהיכם	אֹפְרָה	
1 Cor. 15, 22.	זכננידו שר הלמים	אֹפְרָה	
1 Cor. 21, 28.	בעת התוא כראות דוד	אֹפְרָה	
2 Cor. 25, 6.	יהי לדרש אלהים ביסי	אֹפְרָה	
Prov. 14, 30.	חיי בשרים לב מרפא	אֹפְרָה	
Prov. 19, 10.	לא נאווה לכסיל תענות	אֹפְרָה	

בתל • תתעלפנה הבתולות (עמוס ח יג)
ותירוש ינובב בתלות (זכריה ט יז) : כמשמעו •
בתק • ובתקוד בחרבותם (יהוקאל פז א) •
פתרונו לפי ענינו •

בתר • ויבתר אותם בתוך ויתן איש בתרו
(בראשית כו י) העגל אשר כרתו לשנים ויעברו
בין בתריו (ירמיה לד יח) העוברים בין בתרי העגל
(שם לר יב) • ענין גורי גורים המה : אמרו אנשי
פתרון העגל אשר כרתו לשנים • איננו עגל כמשמעו
עגל בן בקר, העמידו עגל מגורת עגל סביב (מ"א
ז כג) עגולת (שם ז לא) ונראה פתרונום פיעות
ביניהם, אפס כה הוא פתרון הענין, וסוד מליצתו

להיות הנו"ן תוספת במלה כיתר הנוני"ן •
בשם • יען בושסכם על דל (עמוס ה יא) •
יתכן להיות מגורת משסה לפי ענינו •
בשור • מתחלק לב' מחלקות : האחד, אשר
בשור את אבי (ירמיה כ כו) וכוב תבשר (מ"א
א מב) מבשרת ציון (ישעיה מ"ב) בשרהי צדק
(תלי' ט י) • כמשמעו : השני, בשור גנורים תאכלו
(יחוק' לט יח) אם בשרי נחוש (איוב ו יב) תזבח
ואכלה בשור (דברים יב פז) ואכלתם בשר בניכם
(ויקרא כו כט) ואכלתם בשר ושתיתם דם (יחוק'
לם יז) אף כי לעבר משול בשורים (משלי יט י) •
בת • מתחלק ליו"ד מחלקות : האחד, בן או

מחברת מנחם (בן סרוק)

תשובת דונש בן לברט

בשרים . וגם במחברת בי"ת הבאת לא נאווה
לנסיל תענוג אף כי לעבד משול בשרים (משלי יש
י) בחלק אחר עם הבשר החי 2), בשר גבורי' (יחוק'
לש יחז) . ומשול בשרים הוא ממחברת שיין . כמו
ויחלו מעט ממשא מלך ושרים (הושע חי) . ואם
תאמר כי משול בשרים הוא כמו ויבדך כל בשר
שם קדשו לעולם ועד (תלים קמה כא) באמר כי
בשר ובשרים שם נוסל על כל הברואים . אשיבך
אם כן נאווה לעבד למלוך על רוב הברואים ולא כלן .
וכדבר זה לא יתכן לומר לדבר בו בן חכם . ואם
תשוב ותאמ' לא אמר החכ' אף כי לעבד משול בשרי'

כי שני בשרים הם בכל הקרייה . ואע"פ כי המסורה גדולה חברים עם הנפתרים בתרין לישנין כאשר חבר
 חרשתם בעגלתי (שופטים יד) עם חרשתם רשע (הושע י ג) בתרין לישנין , יען חרשתם בעגלתי חרישה
 ממש , וחרשתם ישע דוגמא , כמו כן הפליג חיי בשרים הגשמע בשר ממש . ומשול בשרים אנשים בית
 אדוניו ולא בשר ממש . ואולי הנושאים אחרי דונש כתבוהו במסורת בתרין לישנין . כי לולא זה היה מביאו
 דונש לראיה . אך לא נכתב לא עם תרי לישנין ולא עם חד לישן . כי יש הרבה אשר לא נכתבו לא בזה
 ולא בזה . ואם נכתב מימי דונש פתרונו כאשר פרשתי . ובוה תבין כי אחרי נכתב המסרת הוסיפו בו
 אנשים דברים שאינם במנין . שהרי חרשתם חרשתם זקן זקן כתובים במסרת בתרין לישנין ובמסרת בחד
 לישן רחוק כמה דפין . וראה הרואה במסורת של חד לישן והיה דומה לו חסר והוסיפו בו ולא נזכר אשר
 היה כבר במסרת של תרין לישנין . ופחרון חיי בשרים וגו' (משלי יד ל) כן הוא : לב מרפא מחיה ומעמיד

כי שני בשרים הם בכל הקרייה . ואע"פ כי המסורה גדולה חברים עם הנפתרים בתרין לישנין כאשר חבר
 חרשתם בעגלתי (שופטים יד) עם חרשתם רשע (הושע יג) בתרין לישנין , יען חרשתם בעגלתי חרישה
 ממש , וחרשתם ישע דוגמא , כמו כן הפליג חיי בשרים הגשמע בשר ממש . ומשול בשרים אנשים בית
 אדוניו ולא בשר ממש . ואולי הנושאים אחרי דונש כתבוהו במסורת בתרין לישנין . כי לולא זה היה מביאו
 דונש לראיה . אך לא נכתב לא עם תרי לישנין ולא עם חד לישן . כי יש הרבה אשר לא נכתבו לא בזה
 ולא בזה . ואם נכתב מימי דונש פתרונו כאשר פרשתי . ובוה תנין כי אחרי נכתב המסרת הוסיפו בו
 אנשים דברים שאינם במנין . שהרי חרשתם חרשתם זקן זקן כתובים במסרת בתרין לישנין ובמסרת בחד
 לישן רחוק כמה דפיץ . וראה הרואה במסורת של חד לישן והיה דומה לו חסר והוסיפו בו ולא נזכר אשר
 היה כבר במסרת של תרין לישנין . ופחרון חיי בשרים וגו' (משלי יד ל) כן הוא : לב מרפא מחיה ומעמיד

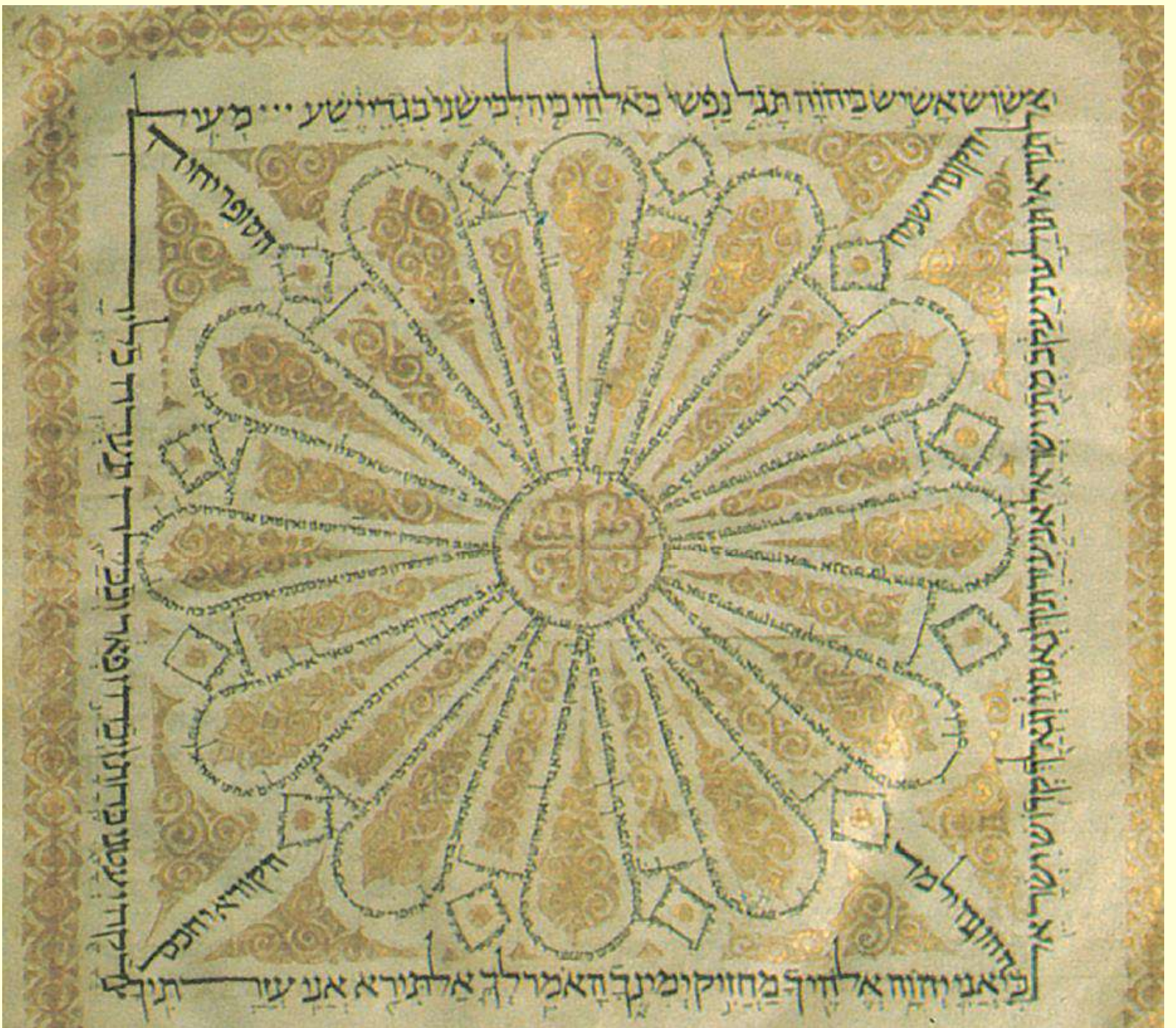
א"כ מן תרין תרין בחר לישן כתיב' וסימניהון

Ein alphabetisches Verzeichniss von zwei Mal vorkommenden Wörtern in derselben Bedeutung.

ויאמר דוד שאול אליו	אָן	1 S. 10, 14.
עד אן תמלל אלה	אָן	Job 8, 2.
אנחנו עלים אחינו	אָנָה	Deut. 1, 28.
אלך מרוחק	אָנָה מלר'	Ps. 139, 7.
ורבקה שמעת	בְּדַבֵּר	Gen. 27, 5.
ותעלונה כליותי	בְּדַבֵּר	Prov. 23, 16.
ואליהו חכה את איוב	בְּדַבְרִים	Job 32, 4.
לא יוסר עבד	בְּדַבְרִים	Prov. 29, 19.
ביום ההוא גדל ה' את	גָּדַל	Jos. 4, 14.
אחר הדברים האלה	גָּדַל	Est. 3, 1.
תעשה לך על ארבע	גְּדָלִים	Deut. 22, 12
שבכים מעשה שבכו	גְּדָלִים	1 Reg. 7, 17

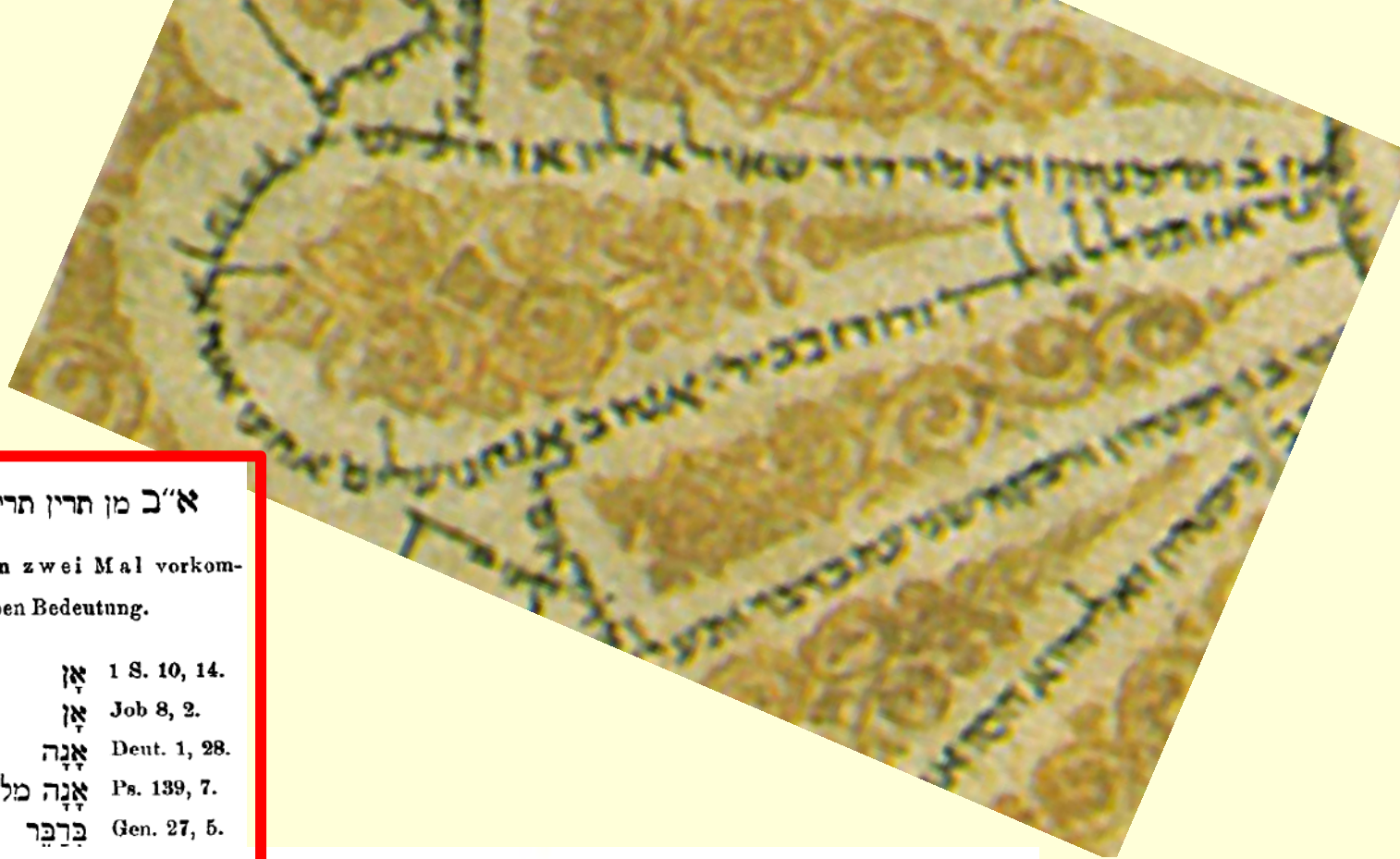
Gen. 24, 2.	ויאמר אברהם אל עברו
Ps. 133, 2.	כשמן הטוב על הראש
Gen. 37, 3.	וישראל אהב את יוסף
Gen. 44, 20.	ונאמר אל אדני יש לנו
Jos. 2, 1.	וישלה יהושע בן נון
1 Chr. 9, 15.	ובקבקר חדש וגלל
Jud. 14, 18.	ויאמרו לו אנשי העיר
Hos. 10, 13.	רשע עולתה קצרתם

זָקַן	5
זָקַן	5
זָקְנִים	5
זָקְנִים	5
חָרַשׁ	10
חָרַשׁ מלע'	10
חָרְשָׁתָם	10
חָרְשָׁתָם	10

המסורה
המצרפת
כיסוד
עיטורי

דף שטיח
מכ"י למ

א"כ מן תרין תרין בחר לישן כתיב' וסימניהון

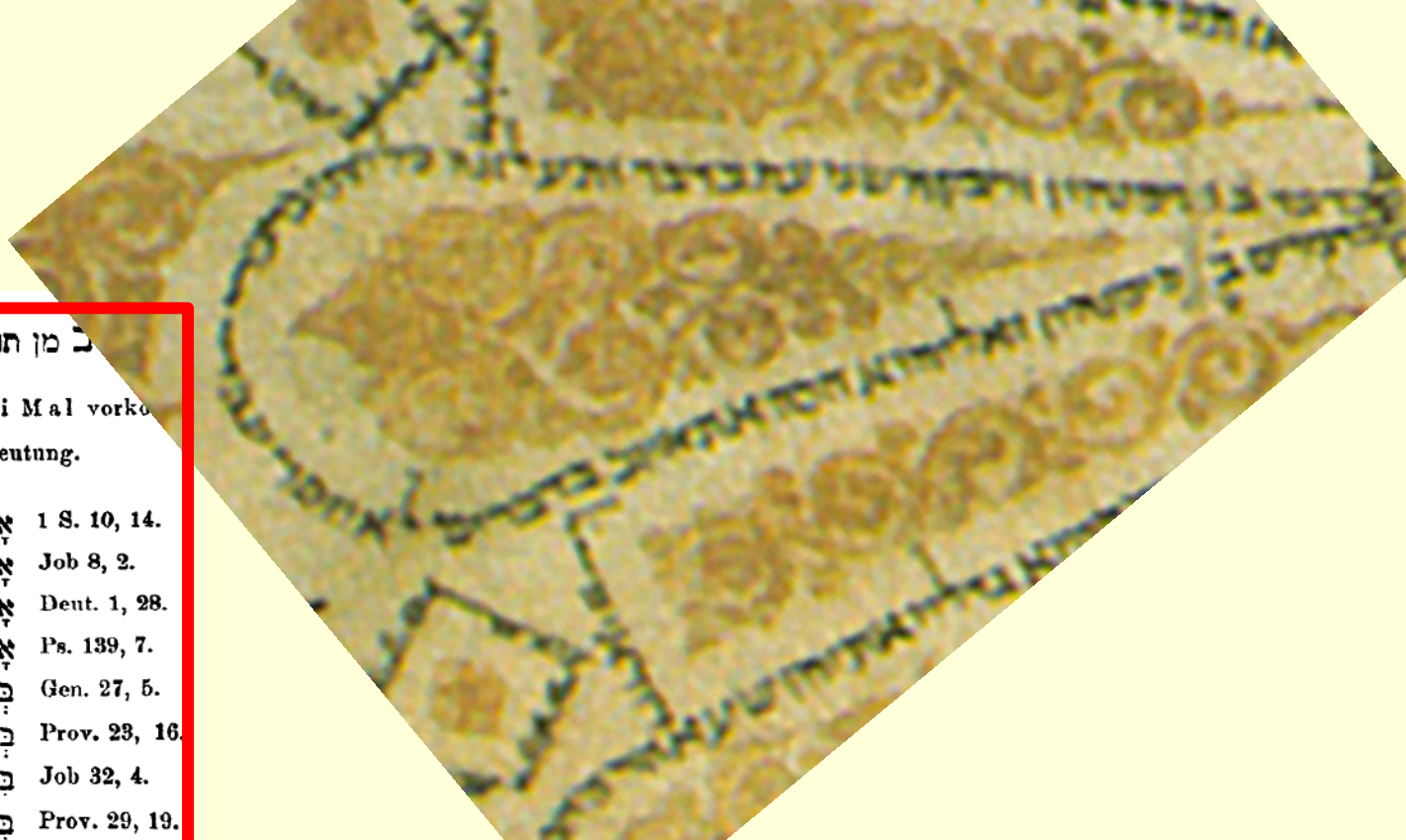
Ein alphabetisches Verzeichniss von zwei Mal vorkommenden Wörtern in derselben Bedeutung.

ויאמר דוד שאול אליו	אָן	1 S. 10, 14.
עד אן תמלל אלה	אָן	Job 8, 2.
אנחנו עלים אחינו	אָנָה	Dent. 1, 28.
אלך מרוחך	אָנָה מלר'	Ps. 139, 7.
ורבקה שמעת	בְּדַבֵּר	Gen. 27, 5.

הערות המסורה בפרח הראשון

עלי הכותרת של הפרח

1. אָן ב' וסימניהון ויאמר דוד שאול אליו אן הלכתם (שמ"א י 14) עד אן תמלל אלה ורוח כביר אמרי פיך (איוב ח 2)⁴⁹
2. אָנָה ב' אנחנו עלים אחינו (דב' א 28) אנה אלך מרוחך (תה' קלט 7)
3. בְּדַבֵּר ב' וסימניהון ורבקה שמעת בדבר (בר' כז 5) ותעלנה כליותי בדבר (מש' כג 16)
4. בְּדַבְרִים ב' (ו)סימניהון ואליהוא חכה את איוב (איוב לב 4) בדברים לא יוסר

ב מן תרין תרין בחר לישן כתיב' וסימניהון

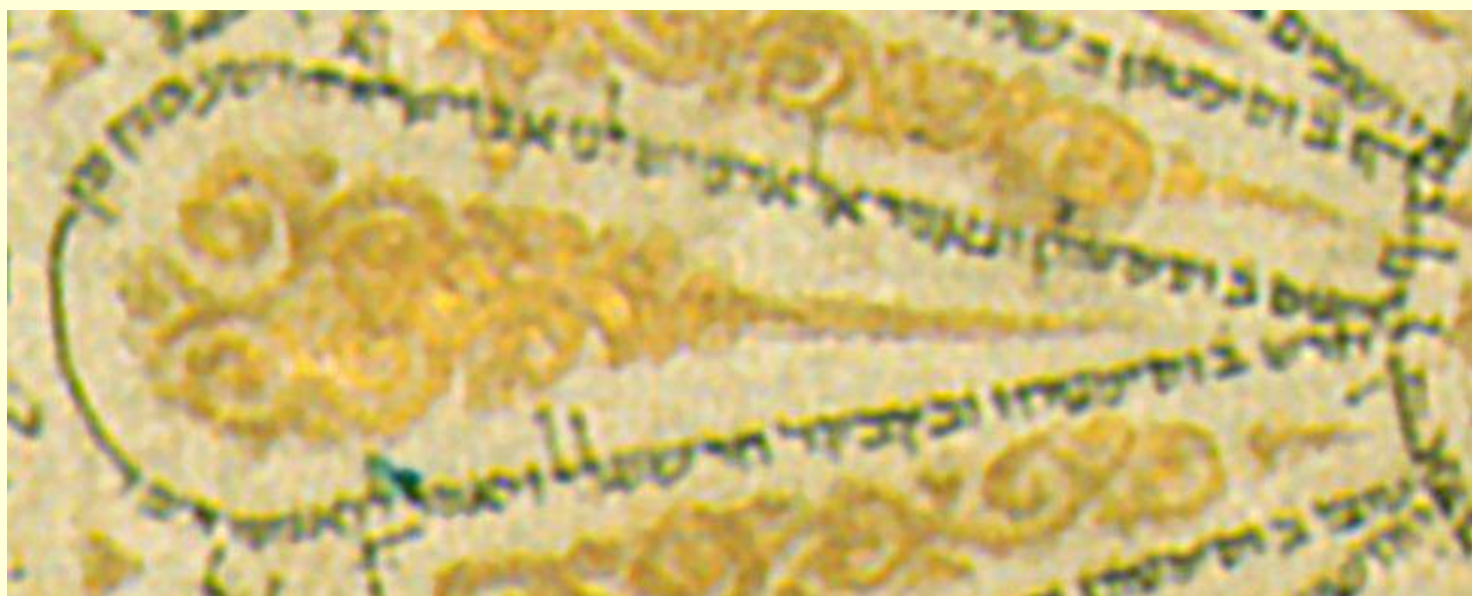
in alphabetisches Verzeichniss von zwei Mal vorkommenden Wörtern in derselben Bedeutung.

ויאמר דוד שאול אליו	אָן	1 S. 10, 14.
עד אן תמלל אלה	אָן	Job 8, 2.
אנחנו עלים אחינו	אָנָה	Deut. 1, 28.
אלך מרוחך	אָנָה מלר'	Ps. 139, 7.
ורבקה שמעת	בְּדַבֵּר	Gen. 27, 5.
ותעלונה כליותי	בְּדַבֵּר	Prov. 23, 16.
ואליהו חכה את איוב	בְּדַבְרִים	Job 32, 4.
לא יוסר עבד	בְּדַבְרִים	Prov. 29, 19.

הערות המסורה בפרח הראשון

עלי הכותרת של הפרח

1. אָן ב' וסימניהון ויאמר דוד שאול אליו אן הלכתם (שמ"א י 14) עד אן תמלל אלה ורוח כביר אמרי פיך (איוב ח 2)⁴⁹
2. אָנָה ב' אנחנו עלים אחינו (דב' א 28) אנה אלך מרוחך (תה' קלט 7)
3. בְּדַבֵּר ב' וסימניהון ורבקה שמעת בדבר (בר' כז 5) ותעלנה כליותי בדבר (מש' כג 16)
4. בְּדַבְרִים ב' (ו)סימניהון ואליהו חכה את איוב (איוב לב 4) בדברים לא יוסר עבד (מש' כט 19)

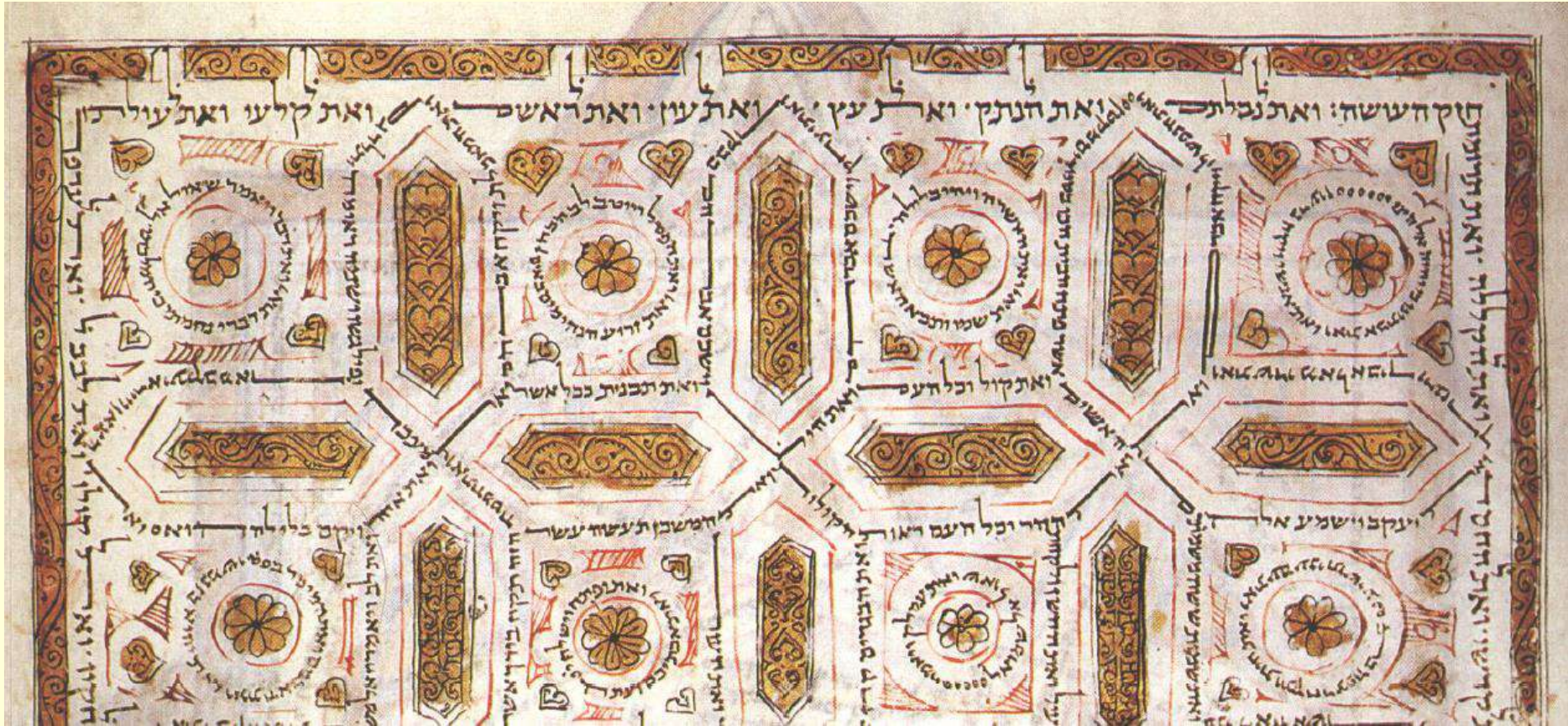

16. זָקֵן ב' וְסִימְנֵהוֹן כַּשְּׁמֵן הַטּוֹב עַל הַרְאֵשׁ יִרְדַּ (תה' קלג 2) וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף
מִכָּל (בר' לז 3)⁵³
17. זָקֵנִים ב' וְסִימְנֵהוֹן וְנֹאמַר אֶל אֲדֹנָי יֵשׁ לָנוּ (בר' מד 20) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִן
(יה' ב 1)⁵⁴
18. חָרֵשׁ ב' וְסִימְנֵהוֹן וּבִקְבֹקֶר חֲרֵשׁ וּגְלָל (דה"א ט 15) וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר (שופ'
יד 18)⁵⁵
19. טוֹבֵי ב' וְסִימְנֵהוֹן וְרוֹיְתֵי נֶפֶשׁ הַכְּהֻנִּים דָּשָׁן (יר' לא 13) וַיִּדְעוּ כָל הַקְּהָל הַזֶּה
(שמ"א יז 47)⁵⁶

תורת יחודה תמימה משיבת נפש עדות יחודה נאמנה מחכימו
את יחודה ליהודה עמדת לע משצחוודה אמר עדין ויה
עשת כבודיה
שחיים היא מחי קים בנותמכיה באשר ידכיה ורכי נעסוכ נתמנה שר
לך יחודה ויסע רכסיה כל עתה חודים וולסיה
ישוע כבודו שיה
נפ

הערות מסורה מצרפת בכ"י ל

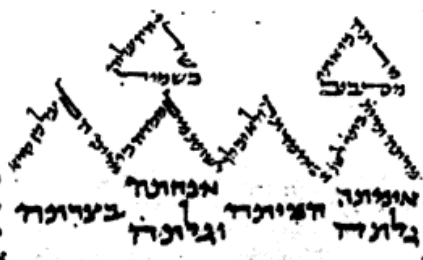
מריבנות 4 ג מל וא חס מריבנות פריעה וחולד ואחמריבנות השישי ש שוף באש שכח ונמות ושמה לא ייגלו: חנה ג חכ צסור ובני ישראל עזקו וחי צדק ואם לא יגאל וכל מלך
 יצוק ב מ ב מל: 10 ובני ישראל חן וזקוק את לב פריעה אז ושויר משה בר בא מסוס מכח גקרום שכח וייצאו את חמקל חכוד וזכו והיו בכלח וחוטיג ובני ישראל להטחס כל
 משה עבדיו ובני ישראל ובני ישראל אמניו נטה ויאמרי שמאל לאחיה חגשה לו ויקרא חמלך לגבענים ונקב כובני וחודל וצב וחידיש השביע וחבוי: 10

תבאים אחריהם בנים לא נשאר בהם עד אחד ובני ישראל קלכו
 בבישה בתוך הים וחמים להם חמה מימינם ומשמאלם ... וישע
 יחזה ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מעצרים
 מת על שפת הים וירא ישראל את הים הגדל אשר עשה יחזה
 במצרים ויראו העם את יחזה ויאמינו ביהוה וכמשה עבדו ...
 אז ישור משה ובני ישראל אתם שינה סוזאת ליהוה ... ויאמרו
 לאמר אשרה ליהוה כתאה גאה
 וקלכו רמה בים
 לישועה זה אל וואנורו
 אבי וארמנרו
 שמו
 מריבנות פריעה וחולו ורה בים ומכחר
 של שווי טבעו בים סוף תחמת כסומ וירדו במ עלות כמר
 אבו מינה ויהוה נאדרי בפח ומינה

ויאמר מסוד
 עי
 ומריבנות
 מריבנות
 כידי
 עמית
 אר ומס
 שסד
 אקום
 ודורומם
 וצטח
 כידסו
 ומריבנות
 כעו
 אסר
 ומי ומס
 קזמו
 ביק
 אר ומס
 אלי
 אסר

ג חס חס
 בול
 חו
 וכל
 יצוק
 פלו
 זכור
 ל
 ל
 חס
 ל
 ל
 ל

ויקח לא מל ופאנמו ונסעמו שבי שמונה עשרה כדקדשי קדושים אלוהים
ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו
ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו
ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו

ויקח לא מל ופאנמו ונסעמו שבי שמונה עשרה כדקדשי קדושים אלוהים
ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו
ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו
ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו ויקח ונאמר ונסעמו

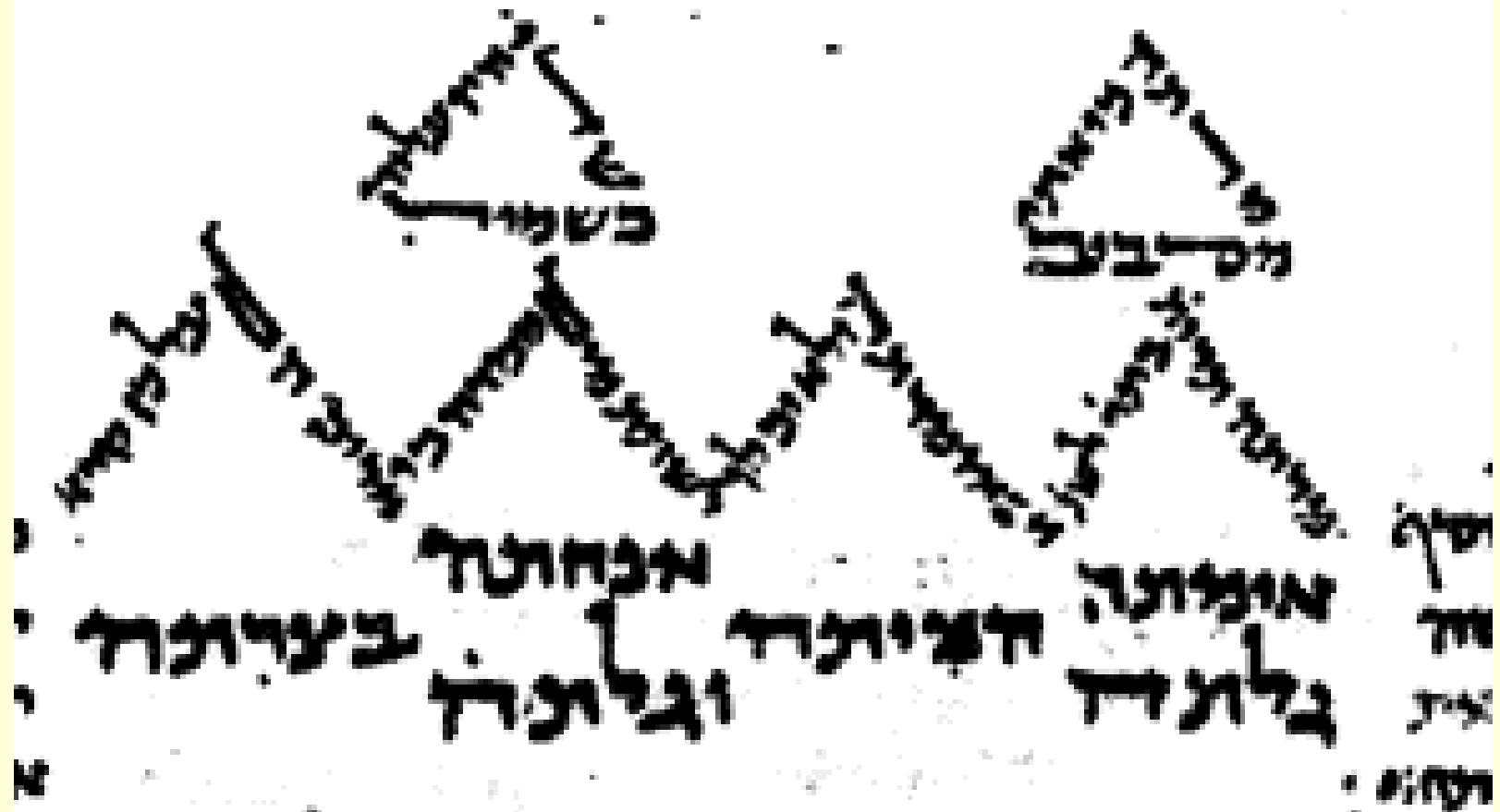
אֲחֻזְשֵׁבֶיךָ פְּלִשְׁתִּים
אֲחֻזְשֵׁבֶיךָ פְּלִשְׁתִּים
כָּל יוֹשְׁבֵי בְנֵינֵנו
וּפְחָד
וְעֵבֶר עִמְךָ יַחְנֵחַ
קִנְיָתְךָ
לְשִׁבְתְּךָ פְּעֵלֶת יַחְנֵחַ
וְדִירְךָ
בְּאֵסוֹס פְּרַעַח בְּרַכְבוֹ וּבְפָרִי שִׁוְבֵינֵנו

אֵלֵינוּ מִזֶּמֶר יִתְחַזְּקֵנוּ
בְּגִדְלֵנוּ וְרוּעֵנוּ יִדְמֵנוּ כְּאֵבֵנוּ
תִּבְאֵמוּ וְתִפְעֵמוּ בְּחַרְנֵחֵלְתֵנוּ
וְתִחַזְּקֵנוּ לְעֵלְמוּעֵנוּ
בְּאֵסוֹס פְּרַעַח בְּרַכְבוֹ וּבְפָרִי שִׁוְבֵינֵנו

אֲנִי בְּחַרְתִּי אֶלְפֵינוּ
תִּפְלֵנוּ עֲלֵיחֵנוּ אִימֵנוּ
עֲדֵנוּ עֲדֵנוּ עֲדֵנוּ
מִקְדָּשֵׁנוּ אֲדֵנוּ
וְיִשְׁבֵי יַחְנֵחַ עֲלֵנוּ

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י

□ 1. שמות פרק טו פסוק כג

וַיָּבֹאוּ מִכְתָּהּ וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתֵּת מִיָּם מִמֶּכָּהּ כִּי מָרִים הֵם עַל-כֵּן קָרָא-שְׁמָהּ מֶכָּה:

□ 2. ירמיהו פרק ד פסוק יז

כְּשִׁמְרֵי שְׂדֵי הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב כִּי-אֲתִי מִכְתָּהּ נֹאֵם-יְהוָה:

פרופ' אהרן דותן

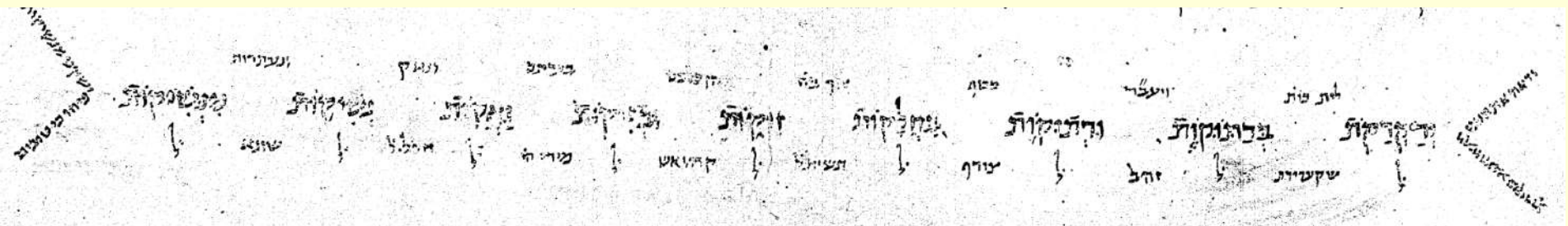
רשימות אחרות אינן מפרידות בין הפועל ובין שם העצם. בהן מתגלה אפוא תפיסת השורש המשותף. משורש שמ"ע למשל מצאנו בכ"י ב הערה לתיבת וְשָׁמְעָה (וי' ה, א - 18 צורות), שאינה מפרידה בין פעלים לשמות. להמחשת העניין נביא רשימה זו בשלמותה כדוגמה.³⁸ יצוין גם כי רס"ג בחר בשורש זה להדגמת נטיית הפועל:³⁹

ל	ושמעה	ל	וי' ה, א
ל	ונשמעה	ל	שמ"ב יז, ה
ל	ואשמעה	ל	במ' ט, ח
ל	ואשמעה	ל	דני' ח, יג
ל	בשמועה	ל	יר' נא, מו
ל	השמועה	ל	40?
ל	לשמועה	ל	יח' טז, נו
ל	ונשמעה	ל	שמ' כ, טו
ל	אשמע	ל	זכ' ז, יג ⁴¹
ל	ואשמע	ל	יר' ח, ו
ל	וישמע	ל	42?
ל	תשמע	ל	נחמ' ט, כז ⁴³
ל	ונשמע	ל	שמ' כד, ז
ל	השמע	ל	דב' ד, לג
ל	למשמע	ל	יש' יא, ג
ל	בהשמע	ל	אס' ב, ח
ל	תשמע	ל	יר' יח, כב
ל	שמע	ל	תה' קנ, ה ⁴⁴

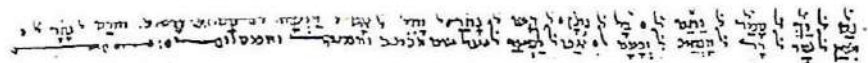
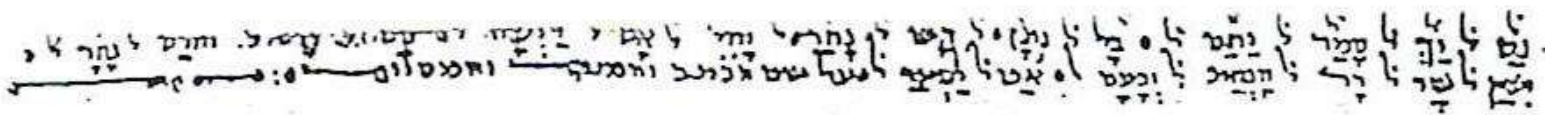
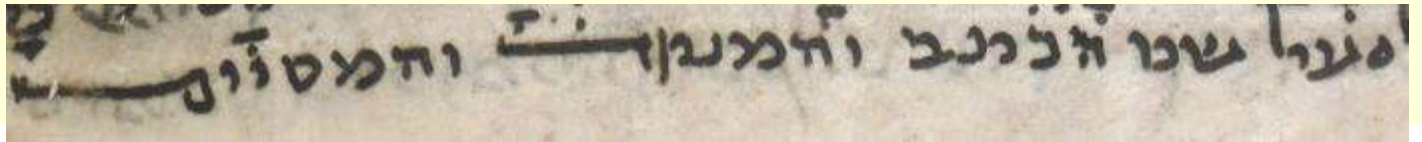
המסורה המצרפת

תפיסת השורש
בסיס לחיבורים
מילוניים

צירוף לפי הברה
אחרונה – בסיס
לחרוזי המשוררים

"על שם הכתב והמנקד והמסיים"

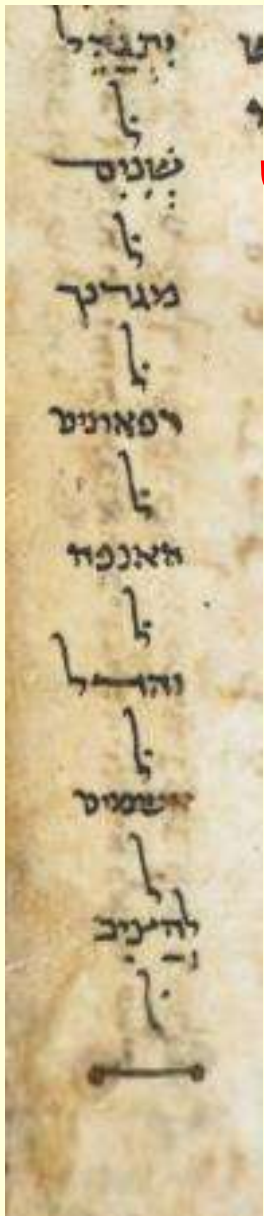
ניסי בן
דניאל
הכהן
ישרה אל

בשר בעיניכם ובשר
בבועיכם וינאכרו:
וחשמרה את ש
במתכם וחסרת
את שמעכם ונתת
את קדושים על פני
גדל יכם ונעלה נפש
אתכם ונתת את
עריכם חרבה ו
וחשמותי את י
מקדושים ולא
אשר עבדתי ויהי חכם
וחשמתי את א
וחאין ושמתי עלי
בשר בעיניכם ובשר
בבועיכם וינאכרו:
וחשמרה את ש
במתכם וחסרת
את שמעכם ונתת
את קדושים על פני
גדל יכם ונעלה נפש
אתכם ונתת את
עריכם חרבה ו
וחשמותי את י
מקדושים ולא
אשר עבדתי ויהי חכם
וחשמתי את א
וחאין ושמתי עלי

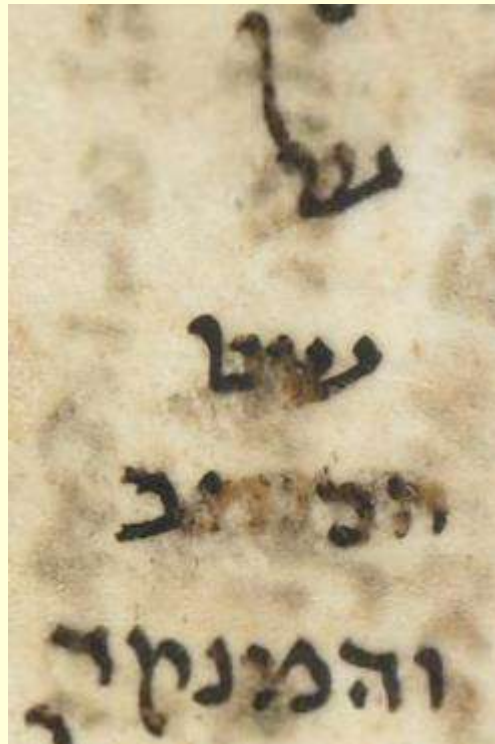
גס	דני א 12
יך	היר ו 1
סמר	תהי קיט 120
יתם	דבי יט 6
בל	דני ו 15
נתן	ברי לח 9
דש	דה"א כא 20
נחר	יר ו 29
יהל	איוב לא 26
אט	איוב כג 11
לישה	ישי י 30
הס	(צ"ע 19; השווה עמ' 10, שופ' ג 19)
כלו	תהי עב 20
הורם	דני ח 11
נחר	יחי טו 4
ישק	ברי מא 40
שר	תהי ז 1
רר	ויקי טו 3
הנחח	יואל ד 11
וכעס	תהי קיב 10
אט	מ"א כא 27
למצד	דה"א יב 9

בר' ב 7	לנפש חיה	דנ' א 12	נס	מ"ב י 5	נמליך
בר' מא 12	לשור הטבחים	הר' ו 1	יך	בר' לא 51	יריתי
שמי' יט 11	ליום השלישי	תה' קיט 120	סמר	ש"ב כד 10	ספר
ש"א י 11	לבן קיש	דב' יט 6	יחס	יהו' כא 16	יוטה
מש' כא 30	לנגד יי	דנ' ו 15	בל	רות ג 10	ברוכה
תה' קמא 4	לדבר רע	בר' לח 9	נתן	בר' לג 12	נסעה
תה' פא 10	לאל נכר	דה"א כא 20	דש	יש' ל 23	דשן
שופ' ב 2	ליושבי הארץ	יר' ו 29	נחר	תה' סט 26	נשמה
תה' מב 3	לא-ל תי	איוב לא 26	יהל	שמי' כ"א 18	יריבן
נחמ' י 34	ללחם המערכת	איוב כג 11	אט	ש"א א 9	אכלה
	על שם הכתב	יש' י 30	לישה	דה"ב טו 5	ליוצא
	(צ"ע ¹⁹ ; השווה עמ' והמנקד והמסיים		הס		על
	ו 10, שופ' ג 19)				שם
					הכותב
					והמנקד
במ' יט 9	למי נדה	תה' עב 20	כלו		יתגדל
שמי' לח 26	לשש מאות	דנ' ח 11	הורם	יש' י 15	שנים
ויק' ה 24	לאשר הוא	יח' טו 4	נחר	בר' ו 16	מגורן
שמי' טו 26	לקול יי	בר' מא 40	ישק	דב' טז 13	רפאתים
תה' מד 21	לאל זר	תה' ז 1	שר	הר' יא 3	האנפה
(צ"ע ²⁰ ; השווה מיכה	למעשי ידיך	ויק' טו 3	רר	ויק' יא 19	והדל
ה 12, איוב יד 15)		יואל ד 11	הנחת	שמי' ל 15	אשמים
דה"א כב 4	לאין מספר	תה' קיב 10	וכעס	בר' מב 21	להציב
דנ' ה 2	למאני דהבא	מ"א כא 27	אט	דה"א יח 3	
		דה"א יב 9	לקצר		

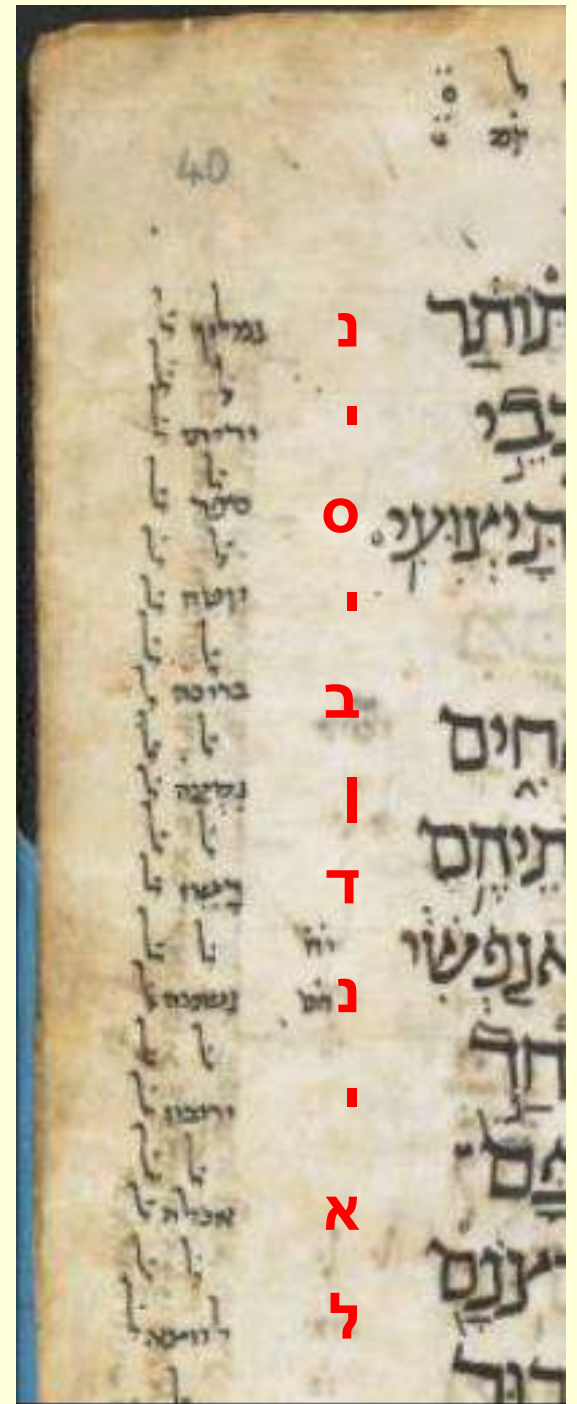
על שם הכתב
והמנקד והמסיים

י
ש
מ
ה
ו
א
ל

ניסי בן דניאל
על שם הכותב והמנקד.
ישמרהו אל

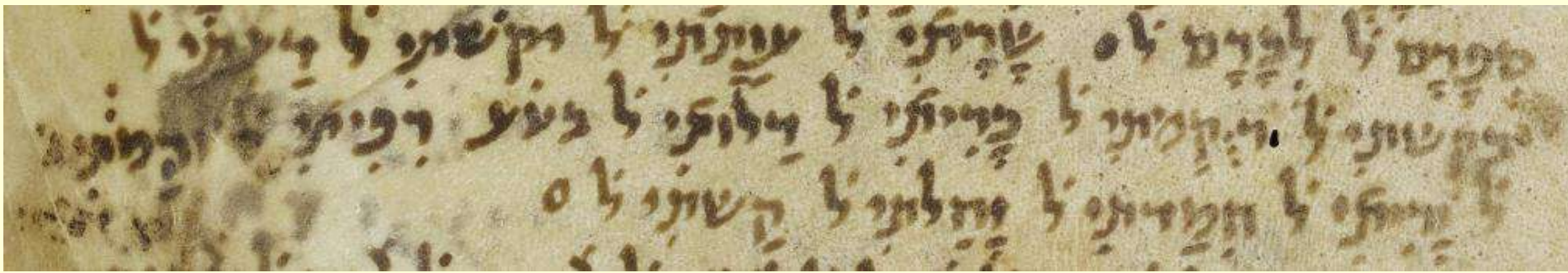
נ
.
ס
.
ב
ו
ד
נ
.
א
ל

לנפש חיה ל לשר הטבחים ל לויס קשלושה ל לבז קוש ל לבנד יהוה ל לדבר רע ל לאל כד ל לוישבי האוץ ל לאל חיל ילחם על שט הכרב והמנקד והמטוייס למוי ניה ל לטשמאזו ל לאשר חוה ל לקוליהוה ל לאלזר ל למעשוידיך ל לאזמטרי לוי

1 לעדת בני ישראל
למשמרת למינה
הטאת הוא אנכם
האסף את אפר הפרה
את בגדיו וטמא ער
הערב וחייתה לבני
ישראל ולגר הגר
בתוכם לחקת עולם
הנגע במת לכלי
נפש אדם וטמא
שב עת ימים הוא

ונכרתה הנפש החוא
מישראל כו מינה
לאזכק עליו טמא
יחיה עוד טמאתו
בו זאת התורה אדם
כנימות באהל כל
חבא אל האהות
אשר באהל יטמא
שב עת ימים וכל
כלי פתוח אשר איז
עמיד פתול עליו

1 טחור ותזה על האהו
ועל הכלים ועל מי
הנפשות אשר היו
שם ועל הנגע
בעינים או בחל
או במת או בקר
ותזה חטה על
חטמא ביום השליש
וביום השביעי
וחטאו ביום השביעי
וכבס בגדיו ורחץ

Ms Oxford, Bodleian
Library, d.62 fol. 7v

שרתי Lam. 1:1

עותתי Lam. 3:59

יקשתי Jer. 50:24

דעתי Deut. 9:24

בקשתי Est. 5:8

רקמתי Ps. 139:15

כריתי Gen. 50:5

דלותי Ps. 142:7

רפיתי II Kings 2:21

והמתי Ex. 23:27

יריתי Gen. 31:51

שעיד בן כדרוי חזק

חמדתי Cant. 2:3

זחלתי Job 32:6

קשתי Gen. 9:13

Ms. St. Petersburg, National Library,

Evr. II 56:

Hananya Halevy ben Shalwa

(or: *ben Shelomo*)

אלין לית כל חד

Is. 44:16	ראיתי אור	המותי ל'
Job 30:15	תרדף כרוח	נדיביתי (!) ל'
Ps. 38:7	שחותי עד	נעויתי ל'
Gen. 31:51	אשר יריתי	יריתי ל'
II Chr. 35:23	כי הח' מאד	החליתי ל'

I Sam. 24:11	ואבי ראה	בכרתי ל'	אל חדר	הורתי ל'
Ps. 77:5	ולא אדבר	נפעמתי ל'	קולי שמעת אל תעל'	לרוחתי ל'
Is. 10:13	כי אמר בכח ידי	נשוסיתי ל'	לכם גורל	ויריריתי (!) ל'
Lam. 3:56	קולי שמעת	לשועתי ל'	אדר היקר	יקרתי ל'
Is. 65:12	להרב וכלכם	ומניתי ל'		
Cant. 3:4	כמעט שעברתי מהם עד	הורתי ל'		

המסורה המצרפת

1. כאלמנט עיטורי – בראשי הדפים ובדפי שטיח
2. בעלת יסוד פרשני – הערת 'תרי לישני'
3. מודעות לתפיסת השורש – בסיס לפיתוח המילונות
4. מודעות לחרוז – ככלי עזר למשוררים
5. דורשת השקעת מאמץ כביר – הפגנת חריפות?
6. מסורה יעילה לפתרון בעיות 'כבודות' בנוסח המקרא

מסורה מצרפת "יעילה"

המתמודדת עם בעיה אמיתית בקביעת נוסח המקרא
מילות היחס אֶל / עַל

היקריות במקרא:

3542	אֶל
335	וְאֶל
3547	עַל
522	וְעַל
7946	ס"ה

מקרים של קרי וכתוב:

1. שמואל א כ, כד:

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל- [אֶל- ק'] הַלֶּחֶם לֶאֱכֹל:

2. ישעיהו סה, ז:

עֲזַנְתִּיכֶם וְעֲזַנְתָּ אֲבוֹתֵיכֶם יַחְדָּו אָמַר ה' אֲשֶׁר קָטְרוּ עַל-הַהָרִים וְעַל-הַגְּבָעוֹת חֲרָפוּנִי וּמִדַּתִּי פָּעַלְתֶּם
רֵאשֻׁנָה עַל- [אֶל- ק'] חִיקֶם: ס

תיעוד מחלוקות מדינחאי ומערבאי: 39 מחלוקות. ב-29 מהן יש עדות ברורה למסורה

יה' יח 14: מד: על + מ"ק-ל

יה' כב 20: (מס: מע) * מד: ואל

שופ' ט, לג: מד: אל

שופ' כ 42: (מס: מע) * מד: על

שמ"א כב 9: (מס: מע) * מד: אל

שמ"ב יג 33: (מס: מע) * מד: על

שמ"ב יד 7: מד: אל

מל"א ז 34: (מס: מע) * מד: על

א"ב מן חר וחר חר אַל וחר על ולית דסמ'
וסימניהון

Alphabetisches Verzeichniss von Wörtern, die nur ein Mal mit vorhergehendem אַל und ein Mal mit vorhergehendem על vorkommen.

Ez. 21, 26.	כי עמד מלך בבל	אַל אַם
Jer. 15, 8.	עצמו לי אלמנותיו	על אַם
Amos 5, 16.	לכן כה אמר ה' צבאות בכל	אַל אַבל
	רחבות	
Jer. 16, 7.	ולא יפרסו להם על	על אַבל
Job 36, 21.	השמר אל תפן	אַל אַון
Ps. 56, 8.	על און פלט למו	על אַון

א"ב מן חד וחד על הלוג וכל לשון על ועל הכא

Gen 18,19	על אברהם	כי ¹ ידעתיו למען	על אברהם	ויהי השמש לבוא	על אברם	Gen 15,2
Lev 10,16 ¹	על אלעזר	ואת שעיר החטאת	על אלעזר	ויאמר קח נא את בנך	של אחד	Gen 22,2
1 Sam 26,16	על אדניכם	אל טוב הדבר הזה	על אדניכם	לבוא ² חמס שבועים	על אבימלך	Iud 9,24
2 Re 10,9	על אדני	ויהי בבקר ויצא ויעמד	על אדני	ותבא בת שבע אל	על אדניהו	1 Re 2,19
2 Re 2,15	על אלישע	ויראהו בני הנביאים	על אלישע	ויקם וירבעם בן נבט	על אדניו ³	2 Cr 13,6
Neh 10,30	על אחיהם	מתחיקים על אחיהם	על אחיהם	ויאמרו איש אל אחיו	על אחינו	Gen 42,21
Amos 7,17	על אדמה	לכן כה אמר יהוה אשתך	על אדמה	מצפון זהב יאתה	על אלוה	Iob 37,22
1 Re 8,5	על ביתה	ויהי הוא מספר למלך	על ביתה	אתה תהיה על ביתי	על ביתי	Gen 41,40
1 Re 3,26	על בנה	ותאמר האשה אשר	על בנה	ספקו עליך כפים כל	על בת	Thren 2,15
Prov 16,20	על דבר	משכיל על דבר	על דבר	והראש אחד יפנה	על גי ⁸	1 Sam 13,18
Gen 21,12	על הנער	ויאמר אלהים אל ארבהם	על הנער	שמעי הארץ הגה	על דברי ¹¹	Ier 6,19
Ier 23,34	על האיש	והנביא והכהן והעם	על האיש	ואת החרי בהררם שעיר	על המזכר	Gen 14,6

1. ספר בראשית פרק יב פסוק א:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַבְרָם לֵדָלֶךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ:

2. ספר בראשית פרק יב פסוק ז:

וַיֵּרָא יְהוָה אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְזָרְעֶךָ אֲתָן אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיְבֹן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה הַנִּרְאָה אֵלָיו:

3. ספר בראשית פרק יג פסוק יד:

וַיְהִי־הָאָמֵר אֶל-אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֶד־לְזוּט מֵעִמּוֹ שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-אַתָּה שָׂם צַפְנָה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה וַיָּמָה:

4. ספר בראשית פרק יד פסוק כא:

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-סֻדִּים אֶל-אַבְרָם תְּנֵנִי הַנֶּפֶשׁ וְהַרְכָּשׁ קַח-לָךְ:

5. ספר בראשית פרק טו פסוק א:

אַחֲרָיִךְ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר-יְהוָה אֶל-אַבְרָם בְּמַחְזָה לֵאמֹר אֶל-תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מִגֵּן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד:

6. ספר בראשית פרק טו פסוק יב:

וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבָזֹא וְתִרְדְּמָה נָפְלָה עַל-אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֹשֶׁכָה גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו:

7. ספר בראשית פרק טז פסוק ב:

וְתֹאמַר שְׂרָי אֶל-אַבְרָם הִנֵּה-נָא עֲצַרְנִי יְהוָה מִלְּדֹת בַּאֲנָא אֶל-שַׁפְחָתִי אוּלַי אֲבָנָה מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שְׂרָי:

8. ספר בראשית פרק טז פסוק ה:

וְתֹאמַר שְׂרָי אֶל-אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אָנֹכִי נָתַתִּי שַׁפְחָתִי בְּחִיקְךָ וְתֹרָא כִּי הָרְתָה וְאֶקַּל בְּעֵינַיִךָ יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ:

9. ספר בראשית פרק יז פסוק א:

וַיְהִי אַבְרָם בְּן-תְשָׁעִים שָׁנָה וַתִּשַׁע שָׁנָיִם וַיֵּרָא יְהוָה אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי-אֵל שְׂדֵי הַתְּהֵלֶךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים:

1. ספר שופטים פרק יח פסוק ח:

וַיִּבְאוּ אֶל-אֶחֱיהֶם צָרְעָה וְאִשְׁתָּאֵל וַיֹּאמְרוּ לָהֶם אַחֵיהֶם מָה אַתֶּם:

2. ספר שופטים פרק יח פסוק יד:

וַיַּעֲנוּ חֲמִשֵּׁת הָאֲנָשִׁים הַהֵלֵכִים לְרֹגֵל אֶת-הָאָרֶץ לֵישׁ וַיֹּאמְרוּ אֶל-אֶחֱיהֶם הִידַעְתֶּם כִּי יֵשׁ בְּבֵתָיִם הָאֵלֶּה אֶפֹּד וְתַרְפִּים וַפָּסֵל וּמִסְכָּה וְעֵתָה דַּעוּ מִהֲתַעֲשׂוּ:

3. ספר נחמיה פרק ה פסוק א:

וְתִהְיֶי צַעֲקַת הָעָם וּנְשִׂיהֶם גְּדוּלָה אֶל-אַחֵיהֶם הִיהוּדִים:

4. ספר נחמיה פרק י פסוק ל:

מִחֲזִיקִים עַל-אַחֵיהֶם אֲדִירֵיהֶם וּבָאִים בְּאֵלֶּה וּבִשְׂבוּעָה לְלַכֵּת בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה בְיַד מֹשֶׁה עֶבְד־הָאֱלֹהִים וּלְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲדִנְיָנוּ וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּיו:

1. ספר בראשית פרק כד פסוק כט:

וְלִרְבֵּקָה אָח וְשִׁמּוֹ לָבֵן וְיִרְצָ לָבֵן **אֶל־הָאִישׁ** הַחוּצָה אֶל־הָעֵין:

2. ספר בראשית פרק כד פסוק ל:

וַיְהִי כִּרְאֵת אֶת־הַנְּזִים וְאֶת־הַעֲמֻדִים עַל־יְדֵי אַחַתָּו וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־דְּבַר־י רַבֵּקָה אַחַתָּו לֵאמֹר כֹּה־דָבַר אֵלַי הָאִישׁ וַיָּבֵא **אֶל־הָאִישׁ** וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַגְּמָלִים עַל־הָעֵין:

3. ספר בראשית פרק מג פסוק יג:

וְאֶת־אֲחִיכֶם קַחוּ וְקוּמוּ שׁוּבוּ **אֶל־הָאִישׁ**:

4. ספר בראשית פרק מג פסוק יט:

וַיָּגֶשׁוּ **אֶל־הָאִישׁ** אֲשֶׁר עַל־בֵּית יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו פִּתַח הַבַּיִת:

5. ספר שופטים פרק יג פסוק יא:

וַיָּקָם וַיֵּלֶד מְנוּחַ אַחֲרַי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֵא **אֶל־הָאִישׁ** וַיֹּאמֶר לוֹ הֲאֵתָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנֹכִי:

6. ספר שופטים פרק יט פסוק ו:

וַיֵּשְׁבוּ וַיֵּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וַיִּשְׁתּוּ וַיֹּאמֶר אָבִי הַנְּעִרָה **אֶל־הָאִישׁ** הַזֶּה אֶל־נָא וְלִין וַיִּטֵּב לְבָד:

7. ספר שופטים פרק יט פסוק כב:

הִמָּה מִיִּטְבִּים אֶת־לִבָּם וְהִנֵּה אֲנִשֵּׁי הָעִיר אֲנִשֵּׁי בְנֵי־בִלְעֵל נִסְבּוּ אֶת־הַבַּיִת מִתְדַפְּקִים עַל־הַדֶּלֶת וַיֹּאמְרוּ **אֶל־הָאִישׁ** בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה לֵאמֹר הוֹצֵא אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא אֶל־בֵּיתְךָ וְנַדְעֵנּוּ:

8. ספר מלכים ב פרק ו פסוק יט:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲלִישָׁע לֹא זֶה הַדְּרֹךְ וְלֹא זֶה הָעִיר לָכוּ אַחֲרַי וְאוֹלִיכָה אֶתְכֶם **אֶל־הָאִישׁ** אֲשֶׁר תִּבְקְשׁוּן וַיֵּלֶד אוֹתָם שְׁמֹרֹנָה:

9. ספר ירמיהו פרק כג פסוק לד:

וְהִנְבִּיא וְהַכְּהֵן וְהַלֵּם אֲשֶׁר יֹאמֶר מִשָּׂא יְהוָה וּפְקַדְתִּי עַל־הָאִישׁ הַהוּא וְעַל־בֵּיתוֹ:

10. ספר יחזקאל פרק ט פסוק ג:

וַיְכַבֹּד | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נֶעְלָה מֵעַל הַכְּרוֹב אֲשֶׁר הָיָה עָלָיו אֵל מִפְּתַן הַבַּיִת וַיִּקְרָא **אֶל־הָאִישׁ** הַלְבַּשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר קָסַת הַסֶּפֶר בְּמַתְנֵי: פ

11. ספר יחזקאל פרק י פסוק ב:

וַיֹּאמֶר **אֶל־הָאִישׁ** | לְבַשׁ הַבְּדִים וַיֹּאמֶר בֹּא אֶל־בֵּינוֹת לְגַלְגַּל אֶל־תַּחַת לְכְרוֹב וּמֵלֵא חֲפִנֶיךָ גַּחֲלֵי־אֵשׁ מִבֵּינוֹת לְכְרוֹבִים וְזָרַק עַל־הָעִיר וַיָּבֵא לְעֵינַי:

סמן אֵל

		אֵל	כל לשון אפים על בר מן חד
Ezek.	VIII 17		ויאמר אלי הראית בן אדם
		אֵל	כל לשון בגד על בר מן חד
Numb.	IV 12		ולקחו את כל כלי השרת
		אֵל	כל לשון ברכת מים על בר מן חד
Neh.	II 14		ואעבר אל יסוד העין
		אֵל	כל לשון בשר על בר מן חד

		אֵל	כל לשון משמר על בר מן חד
Gen.	XLII 17		ויאסף אתם אל משמר

טבלת אפשרויות

	הערות מסורה	על	אל
		0	1
		1	0
	או"א פ 2; או"א ה 2	1	1
	ה A156	+2	1
	ה 155	1	+2
כ' זוגין	או"א ה E156	2	2
	ה D156	2	+3
הערה ספציפית, מניין המועט	מינימום 5	+2	+2
		+2	0
		0	+2

Ez 38,22

ונשפמתי אתו בדבר ועל עמים

D אב מן לב זוגין מן לב על דלוג

Iob 31,9

אם נפתה לבי על אשה על אשה

לא יהיה כלי גבר על על אשה

Lev 5,22

או מצא אבדה וכחש על אחת

וכפר עליו הכהן על על אחת

1 Cr 19,2

ויאמר דוד אעשה זה על אביו

ולא יפרשו ילהם על על אביו

Ps 62,8

ישעי וכברי על אלהים

מנני על אלהים על אלהים

Ioel 1,6

כי גוי עלה על ארצי על ארצי

ועלית על עמי ישר על ארצי

Ez 1,17

רבעיהם בלכתם ילכו על ארבעת

וידו אדם מתחת על ארבעת

2 Sam 19,2

ויגד ליואב הנה על אבשלם

וידע יואב בן צרויה על אבשלם

Ps 80,18

תהי ירך על איש על הבקר

והקריב על בן הבקר על בן

Ier 18,9

וחרבו רגע אדבר על גוי

רגע אדבר על גוי על גוי

Sof 2,8

שמעתי חרפת מואב על גבולם

והתחלקו אתה לשנים על גבולם

Ier 1,12

ויאמר יי אלי היטבת על דברי

ואת כל אלה ידי עשתה על דברי

Est 7,8

והמלך שב מגנת על המטה

ויגד ליעקב ויאמר הנה על המטה

Ier 18,3

וארד אל בית היוצר על האבנים

ויאמר בילד כן את על האבנים

Est 5,11

ויספר להם המן על השרים

ויהי ביום זבח יי על השרים

1. ספר בראשית פרק כד פסוק ד:

כִּי אֶל-אֶרֶץ וְאֶל-מוֹלַדְתִּי תֵלֵךְ וְלִקְחָתָּ אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק:

2. ספר במדבר פרק י פסוק ל:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלֶיךָ כִּי אִם-אֶל-אֶרֶץ וְאֶל-מוֹלַדְתִּי אֵלֶיךָ:

3. ספר מלכים א פרק יא פסוק כא:

וְהִדֹּד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי-שָׁכַב דָּוִד עַם-אֲבֹתָיו וְכִי-מָת יוֹאָב שֶׁר-הַצָּבָא וַיֹּאמֶר הִדֹּד אֶל-פְּרִעָה שְׁלַחְנִי וְאֵלֶיךָ אֶל-אֶרֶץ:

4. ספר יחזקאל פרק לח פסוק טז:

וְעָלִיתָ עַל-עַמִּי יִשְׂרָאֵל כְּעַנְּנֹן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים תִּהְיֶה וְהִבֵּאתִיךָ עַל-אֶרֶץ לְמַעַן יָדַעַת הַגּוֹיִם אֲתִי בְהַקְדָּשִׁי בְּךָ לְעֵינֵיהֶם גּוֹי:

5. ספר יואל פרק א פסוק ו:

כִּי-גֹי עָלָה עַל-אֶרֶץ עֲצוּם וְאֵין מִסְפָּר שְׁנוֹי שְׁנוֹי אֲרִיָּה וּמִתְלַעוֹת לְבִיא לֹו:

E חד מן כ זוגין תריין אל ותריין על

Esdra 9,11	אל פה	פה אל פה	אשר צויתין ביד	אל פה	Num 12,8
Iob 21,5	על פה	יראו גוים ויבשו	פנו אלי והשמו	על פה	Miq 7,16
Ez 2,2	אל גוים	כה אמר יי' הנה אש	ויאמר אלי בן	אל גוים	Is 49,22
Ps 47,9	על גוים	איך נמלת משמים	מלך אלהים על	על גוים	Ps 14,12
Ier 29,1	אל יתר	וילך משה וישב אל	ואל דברי הספר אל שר	אל יתר	Ex 4,18
Ps 11,2	על יתר	אהבו את יי' כל חסידיו	כי הנה הרשעים ידרכון	על יתר	Ps 31,24
2 Cr 34,28	אל אבתין	ואתה תבא אל אבתין	הגני אוסיפך אל אבתין	אל אבתין	Gen 15,15

Judg.	XVIII	27
2 Chron.	I	9
"	XXXII	18
Zeph.	II	10
Prov.	XXVIII	15
Isa.	XVIII	2
"	LXV	2
Psa.	CV	18

על-עם ה' וסימ'

ויבאו על ליש על עם שקט ובטח

כי אתה המלכתני

ויקראו בקול גדול

כי חרפו ויגדלו

ארי נהם ודב שוקק

וכל יסעיהו ותדלות דב' במיג (אל-עם)

השלח בים צידים

פרסתי ידי כל היום

ויתהלכו כנני אל נח צבמלכה

10 מופעים

אל

9 מופעים

על

המסורה המצרפת

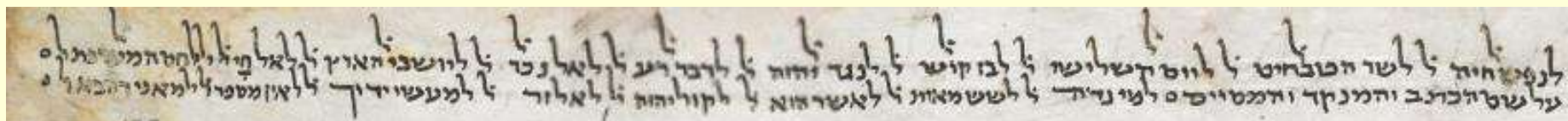
1. כאלמנט עיטורי – בראשי הדפים ובדפי שטיח
2. בעלת יסוד פרשני – הערת 'תרי לישני'
3. מודעות לתפיסת השורש – בסיס לפיתוח המילונות
4. מודעות לחרוז – ככלי עזר למשוררים
5. השקעת מאמץ כביר – והפגנה של חריפות וידענות
6. מסורה יעילה לפתרון בעיות 'כבודות' בנוסח המקרא
הגרעין הקדום של 'אכלה ואכלה'

המסורה המצֻרֶפֶת למקרא ותפקידיה
לאור גילויים חדשים

פרופ' יוסף עופר

ז' באב תשע"ט – ימי העיון בתנ"ך – מכללת הרצוג

Nisi ben Daniel נשי בן דניאל

לנפש חיה	Gen. 2:7 - "a living being"
לשר הטבחים	Gen. 41:12 – "of the chief steward"
ליום השלישי	Ex. 19:11 – "on the third day"
לבן קיש	I Sam. 10:11 – "to the son of Kish"
לנגד ה'	Pro. 21:30 – "against the Lord"
לדבר רע	Ps. 141:4 – "to an evil thing"
לאל נכר	Ps. 81:10 – "to an alien god"
ליושבי הארץ	Jud. 2:2 – "the inhabitants of the land"
לאל חי	Ps. 42:3 – "to the living God"
ללחם המערכת	Neh. 10:34 – "for the rows of bread"
על שם הכתב והמנקד והמסיים	"on the name of the scribe, vocalizer and Masorete"

למי נדה ל שש מאות ל אשר הוא ל קול ה' ל אל זר למעשי ידיך לאין מספר למאני דהבא

למי נדה

ל שש מאות

לאשר הוא

לקול ה'

לא אל זר

למעשי ידיך

לאין מספר

למאני דהבא

למי נדה

ל שש מאות

לאשר הוא

לקול ה'

לא אל זר

למעשי ידיך

לאין מספר

למאני דהבא

למי נדה

ל שש מאות

לאשר הוא

לקול ה'

לא אל זר

למעשי ידיך

לאין מספר

למאני דהבא

ישמרהו אל

yishmerehu el ("may God protect him")

משאקאמאמ

?????

משאקאמאד

from Shaqamad (=Shaqabad)

Shaqlawa in Iraq

Shaqlawa town view from mountain Kurdistan Iraq © CC BY-SA 3.0

Shaqlawa

 Like One person likes this.

- There is no reference to the town before the 12th century. It is referred to by Arab historians as Shaqlabad, Shaqlabund, **Shaqabad**, Shaqli etc.

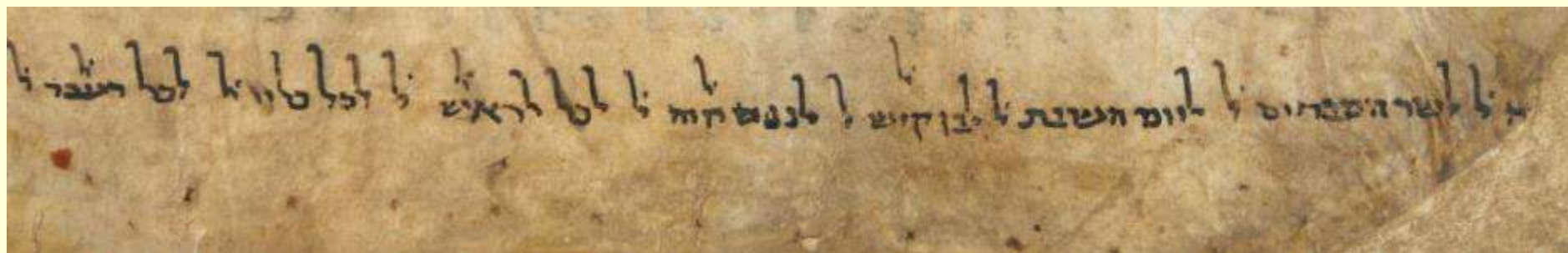
מחיא רעותי
מדא ריקותבשר
תעמנה אני
חפרות על שפת
חיא ותאכלנה
חפרית בעת המוא
ודקרתב שראת
שבע חפרות יפת
חמראה ותבריא את
ויקץ פרעה וישן
ויחלם שנתו ונהנה
שבע שבלים עלות
בזנות אחד בראת
ושבת ונתח שבע
שבלים דקות
ושרפת קדים
עמחית אחריו
ונגד ענת השבלים
חריקות את שבע
חשבלים חסריאות

וחמל את ויקץ
פרעה ונתח חלום
ויחי בקר ותעם
רוחו וישלח חמקא
אתם חרמוני
מערים ואתכל
חכמיה ויספר
פרעה לחם את
חלמו ואיפודת
אותם לפרעה
וידבר שר המשקים
את פרעה לאמר
את חטא אני
מזכור חיוס פרעה
קצף על עבדיו
וילתא את במשמר
בית שר חטבחים
אתי ואת שר האמס
ועל למח חלום
בלית אחד אמ

והוא איש כסתיח
חלמו חלמו שם
אתע נער עברי
עבד לשר הטבחים
ונשטר לו ויפטר לו
אתה למתע איש
כחלמו פתו ויחי
כאשר פתו לעם
חיה אתי חשיב
עלכע ואת תלח
וישלח פרעה ויקרא
את יוסף ויריעה
מחבור חגלו ויקרא
שמלתו ויבא אל
פרעה ויאמר פרעה
אל יוסף חלום חלום
ופתו או אתו וצע
שמעתני עלך לאמר
תשמעו חלום חלום
אתי ע יוסף

והוא איש כסתיח / חלמו חלמו שם / אתע נער עברי / עבד לשר הטבחים / ונשטר לו ויפטר לו / אתה למתע איש / כחלמו פתו ויחי / כאשר פתו לעם / חיה אתי חשיב / עלכע ואת תלח / וישלח פרעה ויקרא / את יוסף ויריעה / מחבור חגלו ויקרא / שמלתו ויבא אל / פרעה ויאמר פרעה / אל יוסף חלום חלום / ופתו או אתו וצע / שמעתני עלך לאמר / תשמעו חלום חלום / אתי ע יוסף

אמר יוסף לפרעה חלום חלום ופתו או אתו וצע שמעתני עלך לאמר תשמעו חלום חלום אתי ע יוסף

[לנגד והו]ה

ל' ל' ל' ל'

ל' לשר הטבחים ל' ליום השבת ל' לבן קיש ל' לנפש חיה ל' לכל לראש ל' לכל כליו ל' לכל העבר ל'

לכל הבא ל' לטוב לנו ל' לימין משה ל' לזרע אברהם ל'

